

ԵՐԿԱՆԴ ԱԶԱՏՅԱՆ

Մաս առաջին

Թվում է, թե Հայաստանը դատականորեն ճակատագրված է Եղել գտնվելու աշխարհագրական այնպիսի մի վայրում, որտեղ իրար են բախվում աշխարհի գլխավոր քաղաքական ժահերն ու հզոր կայսրությունները, եւ որտեղ տեղացի ժողովուրդը դատապարտված է անընդիւակ կրելու դատերազմների, եթիկական գտումների եւ տեղահանության հետևանքներուն:

Պատմական միջադեմքերը Հայաստ-
անին դարձրել են ցրային ավազանից
գորև, ցանափու ցջաղատված մի երկիր,
որը ենթակա է ճնշումների, ցջափա-
կումների եւ ահաբեկումների: Համա-
խարհային առաջին դաստիազմից հետո,
եթե դաշնակից դետությունները տա-
հեին իրենց խոստումները, Հայաստանը
հայրենի իշխանություն կումբնար Կիրի-
կիայում՝ Ալեքսանդրեսի (Խակենթերուն)

Նավահանգստով: Նաեւ, եթե Սեւրի հաստության դայմանազիրը (1920) գրծադրվել, Վիլսոնյան Դայաստանը Տրամփանի նավահանգստով ելի կրնենար դեմի Եվրոպա եւ աշխարհի այլ մասերը: Բայց այդ հնարավորությունների կորսուվ Դա-

Նման թշնամական կողմնորոշմանը նպաստող գործոնների թվում կարելի է նշել հավիտենական նախանձը եւ ան-կախությունից հետո ընտրած խաղաքական ուղին, որը թեփվում է դեմք ՆԱՏՕ-ի անդամակցություն, մինչդեռ Հայաստանը, անհրաժեշտությունից ելնելով, շարունակում է մնալ Ռուսաստանի «ուղեծիրում»։ Այնու որ այս երկու երկները հայտնվեր են արեւելք-արեւմուտք ուժային հակամարտության արանին:

Ինչ վերաբերում է Իրավուն, Կայաստար
բարեկանական հարաբերություններ Ե
ղափառության այդ երկրի հետ, չնայած այդ
հարաբերությունները այնքան ել արդյունա-

Վես չեն եղել մի կողմից Հայաստանի ռեստորանների սահմանափակության, մյուս կողմից իրանի հանդեմ գործադրված միջազգային դատարանի համար պատճենաբառությունը կատարվել է Հայաստանի Հանրապետության կողմէ առաջարկությամբ:

Ոուսական գործոնը
Երկար ժամանակ Հայաստանը փնտ-
ձում էր արժանանալ Եվրոմիության բա-
րեհաճությանը, սակայն նոր սառը դա-
ստերազմի հայցնումնով, որի դայնաննե-
րում Արեմուտքը որոշեց չփոխարժել Ոու-
սաստանին վերականգնելու գերերու-

շինգտոնի «Բրուկինզ» հասարաւությունում» տեղի ունեցած իր դասախոսությանը ընթացքում: Երեւանից դուրս գտնվող ռուսական N 102 ռազմական բազան եւ Վերջին օրջանում Մոսկվայի ռազմական կուտակումներն ու զորավարժությունները անկանոն վկայում են այն մասին, որ սովորական հայաստանի շահերը դաշտամեջ լուց ավելի, Ռուսաստանի ճամարդությունը է իր ուժը ցուցաբերել Սերձավոր Արտելի բում, որտեղ դերականարություն ունի Սիսի դիմական հակամարտությունուն եւ Հայաստանի սահմանակից Թուրքիայում, որի հետ հարաբերությունները սրվել են ինքնաթիւի միջադեմի հետևանությունում:

Իրանի հետ Ռուսաստանի հարաբերությունները քազմաբնույթ են: Նրանի համար գործակցում են իրար հետ Սիրիական հանրապետության շրջանակներում, եւ Սովոր վան Թեհրանին գեն է նատակարարում բայց կովկասյան տարածաշրջանում բարդ դժվարության բնագավառություններ կարծես թե մրցակիցներ են՝ հասկացնելու համար էներգամատակարարման ուղղակիությունում, երբեմն նաև ի վիճակ Հայաստանի:

դահանը, Կարսը եւ Սուլռմալում: Ազարիայի ցջանը Բարումի նավահանգստով Վրաստանին էր հանձնվում: Թուրքիան եւ էր բաւկում Ալեքսանդրադոյից եւ նոր սահման էր հաստավում Թուրքիայի եւ Խորհրդային Հայաստանի միջեւ Արաքս եւ Ախուրյան գետերով: Նախիջեւանի մարզը, որ ղատճականորեն Հայաստանի մաս էր կազմում, որդես ինենակար տարածք դրվում էր Աղրթեշանի խնամակալության ներքո: Թուրքիային էր անցնում նաև «Արաքսի միջանցք» կոչվող մի փոնքիկ հղաւերտ: Մյուս կողմից Դումայում LDPR կուսակցության առաջնորդ Վլադիմիր Շիրինովսկին առաջարկեց «ի ղատախան այն բանի, որ Թուրքիան իրաժարվում է ճանաչել Ղրիմի վերամիավորումը Ուկրաինային, մենք դեմք է ճանաչենք թուրքական Թուրքիստանը որդես անկախ դեւոլյուն եւ ղահանջեն Թուրքիայից վերադարձել Արեւմյան Հայաստանի տարածքները»:

Վերնայշալ դայմանագիրը ճախսկինում էլ խնդիրներ է առաջացրել: 1945-ին Խորհրդային Միության արզութեանախարա Վ. Մոլոտովն է անդրադարձել դրան, իսկ ավելի ուս ՍՍԿ-ում՝ 1948-ին Անդրեյ Վիժնուսկին, ով դահանջել է Կարսը վերադարձնել Հայաստանին, իսկ Արդահանը՝ Վրաստանին:

Հայաստանի կովկասյան ժաղավականության կարսայի մեջ

յաստանը խոցելի մնաց արտաքին սղառ-նալիքների առաջ, եւ մեկուսացման են-թարկվեց:

Երբ Հայաստանը ընդորկվեց Խորհրդային Սիոնիքյան կազմում, աշխարհագրական վերոնշյալ սահմանափակումները կորցրեցին իրենց նշանակությունը, քանի որ Հանրապետությունը սկսեց օգսվել այն բոլոր առավելություններից, որ Միությունն ընծեռում էր:

Բայց հենց Հայաստանը վերափրացավ իր անկախությանը եւ վերականգնեց ինմանիչսանությունը իր դաշնական տարածքի մի փորձիկ հասվածի վրա, դատմությունը դարձյալ սկսեց հետապնդել հայերին: Յոթանասուն տարիների սառեցումից հետո դատերազմները, թենամանն ու հակամարտությունները դարձյալ բախտցին մեր դուռը վրեժմնդրության աճբողջ ուժով: Ծանոթ ենի դարաբաղյան դատերազմի, Երկրաշրմի եւ Թուրքիայի ու Արքօջանի կողմից մեզ դարսադրված ժամանակական պատմություններին:

Վերջին 25 տարիների ընթացքում Հայաստանում տիրել է անորոշ վասնագործություն, որը զարկ է սվել ընկածվածության եւ արտազարքի: Հայաստանի անկախությունը նաև որոշ ինաստով ստուգատեսք հանդիսացավ սփյուռքի հավակնություններին ու հնարավորություններին: Անկախության առաջին տարիներին տեղադր հայերը հիխորսում էին ազերիներին ասելով, որ Եթե «դոր նավը ունեմ, աղա մենք էլ մեր սպյուռքն ունեմ»: Այսօր, ինչքան գիտեմ, դադարել են նաև հիխորսանեները: Հայաստանի հարաբերությունները իր հարեւանների հետ, եւ Վերջիններիս հարաբերությունները միմյանց հետ ձեւավորել են մեր Երկրի ճակատագիրը, եւ մենք Հայաստանի ներկա իրավիճակն ու աղագան կարող ենք գնահատել այդ հարաբերությունների շրջանակներում:

Հայաստանի հարեւանները՝ Ադրբեջանը, Թուրքիան, Իրանը եւ Վրաստանն են: Թեեւ Ռուսաստանը անմիջական սահմաններ չունի Հայաստանի հետ, սակայն իր ծավալով ու աշխարհավարչական կշռով դարձել է ամենազդեցիկ հարեւանը: Թուրքիան եւ Ադրբեջանը, որոնք ժափիակել են Հայաստանը, թշնամական են Վերաբերյալ Մասն: Վրաստանի հարաբերությունը կարելի է լավագույն դեմքում բնութագրել որպես «բարեհա թշնամի», անի որ Թբիլիսիի իրարահաջորդ կառավարությունները գերադասել են բռնել Հայաստանի թշնամիների կողմը ինչողև բաղադրականության, այնուև ել տնտեսական զարագանան ծրագրերի որոշներով:

Թուրքիայի հետ դեմ առ դեմ

Թուրքիան երթի առիջը բաց չի թողել հայերի նկատմամբ իր թշնամանին արտադրության վեհականության համար: Անկարան ամեն զանազան գործադրություններում համար Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցից հիմքում առաջարկությունները՝ բենադրելով Գալիպոլիի մոլորդի տոնակատարությունը: ՆԱՏՕ-ի կառուցում Թուրքիան երկրորդ ամենամեծ բանակն ունեցող երկիրն է: Այդուհանդեռ, Հայաստանն ու Հայոց ցեղասպանությունը մնում է նրա «աֆիլիպյան գարշապարը»՝ հաշվի առնելով, որ այդ ժամանակակից առաջարկությունները են նա ծախսուած դրանց դեմ դայբարելու համար:

Պարզ է, որ ղարաբաղյան հարցում Անկարան դաւողանում է Աղրեջանի դիրքությունը: Բայց Անկարան կորցրեց Հայաստանի հետ իր սահմանային հարցը վերջնականորեն կարգավորելու դաշնական հնարավորությունը, 2009-ի արձանագրությունների ստորագրումը դայմանավորելով ղարաբաղյան հարցը հաղաս Աղրեջանի լուծելու հետ: Վեցին հաշվով այդ արձանագրությունները ստորագրելուց հրաժարվելու առավել նախատեսվող եղավ Հայաստանի համար, բայց որ աշխաներ անց առաջ բերեց 1921 թվականի առաջապես-թուրքական դայմանագիրը չեղանական դամարտելու կոչչերը: Եվ իրոք, վեցին Ռուսական Շումայի դաստիարակությունը կալերի Դաւուկին ու Սերգեյ Օքախովը (Կոմկուսից) ռուսական բաղադրական վերնախավին եւ արտօնության ախարարությանը նամակ հղեցին՝ դահանջելու այդ դայմանագիր անվագեր ճանաչելու վերահսկությունը կողության տակ էին մնում Արևինը, Ար

Բայց առավել հետարքական զարգացում տեղի ունեցավ 2015 թվի դեկտեմբերի 23-ին Մոսկվայում, որտեղ թուրք ընդդիմադիր խորհրդարանական, իրամետ դեմոկրատական կուսակցության առաջնորդ Սելյահադրին Տեմիրթաքը ՈՂ արտգործնախարար Սերգեյ Լավրովի հետ բնարկեց Թուրքիան «Վերածննապորելու» ծրագիրը, որը նախատեսում է ստեղծել չորս ինքնակար միավորներից (քրդական, հայկական, հունական եւ թրքական) մեկ ընդհանուր «Անատոլիական համադաշնային հանրապետություն» (Anatolian Confederate Republic), որը կունենա երկու դաւանական կրոն՝ մահմետական եւ քրիստոնեական եւ չորս դաւանական լեզու: Այդ ծրագիրը խափանվեց հուրդ բնակչության դեմ թուրքական բանակի սամանագերծած կատարի գրոհի հետևանքով, սպառնալով նաև Ռեմիրթաքի դաւանական անձեռնմխելիությանը:

Կրաստամի խորհրդարանը արդեն 2005-ին չեղյալ է համարել Վերոնցյալ դայնանագիրը, մինչ Հայաստանը դեռ սպառդական դրության մեջ է: Պայմանագիր չեղյալ համարելը հարցականի տակ է դնելու Նախիջեւանի կարգավիճակը եւ Արաբի միջանցքը, որը միակ ընդիհանուր սահմանն է Թուրքիայի եւ Ադրբեյջանի միջև:

Հարժումը որոշակի ոգեստրովյուն առաջարեց Յայաստանում եւ շատեր սկսեցին հավատալ, որ Պուտինը Մրարած վերաբանելու է հայերին: Բայց արտգործնախարարության խոսնակ Մարիա Զախարովան հսկակեցրեց, որ Ռուսաստանը դեռ բնարկելու է այդ դայմանագիրը չեղյալ համարելու հարցը եւ ավելացրեց, եւ սա շատ կարենք է, որ «Ռուսաստանը զարգացնում է իր հարաբերությունները Ադրբեյջանի հետ և ոչ մի բան չի ձեռնարկելու, որ կվճակի դրանց: Ընդհակառակը՝ կենտրոնանալու է այդ երկի հետ իր հարաբերությունները բարեւակեր: Այս:

Եկար ժամանակ չղահանջվեց հաստատելու համար Զախարովայի հայտարարությունը: 2016 թվի ապրիլի 2-ին Շփնան գծում ռազմական գործողությունների բանկման օրերի ընթացքում Կրեմլը չեղություն դահլյանեց մինչ իր ռազմավարկան դաշնակիցը հարձակման էր ենթակվում: Դա անուուց նստմացրեց Դումայի դատավանակուրուների առաջարկի հիմնավորվածությունը, եւ նեմն երեխ այլեւ չլսենք Վերոնցյալ դայմանագիրը չեղոյալ հանաւենու նաևին հորառակություններ:

Ի Ա Յ Ա Ր Ե Լ Ա Ա Բ Ի Ն Խ Ո Ս Ա Վ Գ Ո Ւ Թ Յ Ի Ա Ա Ն :
(Մ Ա Ա Ջ Ա Ա Ջ Ի Հ Ա Զ Ո Ր Ի Կ Ւ)

ՀՈՎԻԿ ԱՅՅԱՆ

Երեքարքի օր նախագահ Սարգսյանը դատում է պատեց ՀՀ ՊՆ Գլխավոր տարի հետախուզության վարչության ղեկավար Արշակ Վարագիեսյանին: Այս դատում է պատեց դատավայր նախարարի տեղակալ, նյութատեսինիկական աղյուսական դեղատամանի ղեկավար Արշակ Վարագիեսյանը, ինչպես նաև՝ կատարության ղեկավար Արշակ Վարագիեսյանը:

- 1 -

մոդա է՝ թող մասնագետները խոսեն մա-
դրումը: Այսպես չի լինում, տղեր, ձիւցը-
կամ ասում են, կամ հանդուժում են
բազմաթիվ ճաշերը: Մարդը, մանավանդ
մարդիկ, միշտ հարցեր ունեն, եւ երբ
դրանց դաշտավանաները չեն ստանում, ի-
րենք են գտնում ձիւը, իրենց կարծիքով
ձիւը: Մարդուն չես կարող մեղադրել, որ
իր վարկածն է առաջ բառում, առավել
եւս՝ չես կարող մարդուն թույլ չտալ սեփա-
կան վարկածն առաջ բառել, բանի որ դա
կնօւանակի, որ թույլ չես տալիս մարդուն
հասնել ճշմարտությանը: Մարդը, առավել
եւս մարդիկ, միշտ դեմք ճշմարտությունն
են գնում, այլ հարց է, թե հասն՞ո՞ւմ են:
Լավ, ես հոդված եմ գրում, իմ աշխա-
տանքը, ավելին՝ մասնագիտությունը հոդ-
ված գրելն է (այսինքն ես հոդված գրելու

լդարսը խեղդում է, դարսն էլ անգամ 80-ականներին զենք չեր: Մի դարսութ ուրեմն, հասկացանք Ոգի ունենք, եւ վաս է, որ միայն Ոգի ունենք: Միայն Ոգով, փաստութեան, աշակերտ են սպել (նախագահ Սերժ Սարգսյանը աշակերտ աշլու ճասին հայտարարել է bloomberg գործակալությանը ոված հարցագրույցում, իենց աշակերտ): Մինչդեռ առաջ ասում էին հակառակորդի կողմնական մենք ոչ մի բան չունենք, ոչ դիրք, ոչ հենակետ: Դեռ դարձվեց հենակետ ունենք, իեն դարձվեց մի բանի հենակետ ունենք, իինա դարձվում է՝ աշակերտ ունենք, ուստի մի 200 մետրի չափ, բայց դա կարենի՞ է: Իմ կարծիքով՝ ոչ, կարենու այն է, որ դուք ասում եք հաղթել ենք, բայց ոչ մեկս մեզ հաղթած չենք գտնում: Ես 90-ականները հիշում եմ, մին-

Հակա-Ավրորա

Դաիրքում շատ մարդ կա: Եկել էին, որ տեսնեին, թե ո՞վ է ամենամարդասեր մարդը: Եկել էին, զստահ լինելով, որ ամենամարդասերն իրեն չեն հաստա: Եկել էին՝ արդեն դարսված, ընտրություն է, բայց իրեն թեկնածու չեն, ուրեմն չեն հաղթելու մարդասիրության այս մրցությունը: Նրանց ներկայացրեցին մարդասիրության ջորս դեմք, մեկը Յարավային Սուլանում է կանոներ փրկում սեփական անձը վտանգելով, մյուսը՝ Պակիսանում, երրորդը Կենտրոնական Աֆրիկայում, չորրորդը՝ Ուգանդայում: Նրանց հանգիս ունչ խաչեցին, համոզվեցին, որ մարդը փրկվելու կարիք ունի միայն հետամնաց այդ տարածաշանմերում, որտեղ դեռ սրբություն կա, բռնություն կա, դաժանություն կա, բայց մենք ին հետամնաց չենք, մեզ մոտ ին մարդու փրկության խնդիր դրված չէ: Ուրեմն կարելի է հանգիս ունչ խաչել, խսոր մեր մասին չէ, տղեր, եւ հանգիս երածություն լին: Բայց այս ի՞նչ են նվազում, այս ո՞վ է երգում, առհասարակ, այս ո՞վ է վարում այս միջոցառումը. Դասմիկ Պաղյանն ո՞վ է, ո՞ր հաղորդումն է վարում, հա, երջուիի է, բա ինչո՞ւ մեր օրյեկտներում մեր առիթներով չի երգում, են հետի մարդն ո՞վ է... Տանջվեցին մարդիկ, այն եղակի դեմքերից եր, երբ զգացին սեփական մասեկի վրա, որ դաշտնատար անձ լինելը տանջանի է, մինչեւ այդ չգիտեին, մինչեւ այդ տաժ-սմբը եր: Պետք է անհաղաղ մի կարգին համերգ կազմակերպե, կակոս մայիսյան տոներն են մոտենում, բա մի համ թրավրդական մոնիշվներով իր բնաշրի չինչի՞ Արամ Խաչատրյանի բեմից, ի դեմ, Արամ Խաչատրյանն ո՞վ է, ինչո՞ւ մենք առաջին շարում չենք նստած, են սեւ կանայք ովկե՞ր են, արա էս Ոութիկը բայց շատ հետարքիր տղա է, ասս ձեւը չփափսն, ասս՝ աստեն, էին...

Հայ տանջվեցին մարդիկ, տանջալից
միջոցառում էր, անզերեն էլ էր, բայց
չհասկացան, ես Ռութիկը անզերեն գի-
շի՞, ո՞նց ա երևում, որ գործ չի անում,
լիբր ազատ ժամանակ ունի եւ անզե-
րեն է սպառել, ասա լուրջ տղա ես, ինչ
մի թիթիզ բաներ ես անում, ես դարում
անզերեն ո՞վ է սովորում, եղբան փող
չունե՞ս, մի հայ թարգմանիչ դահես,
համ էլ աշխատատեղ կբացես: Ձեն
մտածում, էլի, ես ժողովրդի մասին, չեն
մտածում...

Միջոցառումը շատ երկարէ, տեսնե
Ուլիկը հետ էսանին անմեղո՞ւ է հաց
աս, ձեռքը հն բարի տակ չի՞, կտանի, Ուլ-
իկը կարգին տղա է, մի՞ իիշ թիթիգ է,
բայց կարգին տղա է: Զտանի, մեն կտա-
նեն, բա ցոյց չտա՞նի, բե հայեր որդան
հյուտաներ ազգ են, ինչտան եկեղեցի ու-
նենի

Լավ, բա ինչքա՞ն դեմք է նստած
մնանք, հազար գործ ունենք, վայ, Ուլ-
թիկ... Սղասի հըլք, Ուութիկը Եկեղեցի
չի կառուցել, չէ՞ հա, ասս բա էլ ի՞նչ է Ես
խսում, Տնաւեն, էլ ի՞նչ Իրիստոնյա ես,
որ Եկեղեցի չես կառուցել, ինչքան նեզը
Եւ հնդիկ կա բերել ես, այ ցավդ տանեմ,
դրա Տեղը մի հաս Եկեղեցի կառուցեիր՝
Ես ազգի համար: Յնդիկի չափ էլ չկան,
բերել առաջին շարֆ Նստարել է, մենք
կյանքում էի՞ն էստան հետ նստել:

Անասելի տաճօվեցին մարդիկ՝ ան-
ուն եւ սոված: Բեմ քարձացավ Ու-
թեն Կարդանյանը, ըհը, դրժնում ա:
հնչոր բան ասաց. ինքն էլ, կողին եւ,
բոլորն էլ անզիերեն էին խոսում, բան
չիասկացան, չնայած սիմերն քար-
մանության սարֆ էին սկել, ծիս է՝ մո-
ռացել էին նաեւ ասել, որ դր դես է ա-
կանջին ննել, մարդիկ էլ հն դարսա-
վոր չեն իմանալ, որ դես է ականջին

դնել:

Ես ո՞վ ա, ախտեր, ի՞նչ էլ սեւ ես, սնա-
ծեն, բայց ինչ լավ ա, Աֆրիկա չեմ ծն-
վել... Մարզահիք Բարանկիցեն ե՛ առա-
ջին Ավրորայի դափնեկիրը, նա Ռուա-
դյաում 30 հազար երեխա է փրկել,
վտանգելով իր կյանքը: Դայաստանում
մինչեւ 18 տարեկան երեխաների 37,3
տոկոսը աղքատ է:

Բա իհմա ո՞ւ ենք գնում հաց ուտենք,
սոված մեռանք, ախտեր...

Ինչ-որ բան սեխել է Պանեմարդու

մասնագետ Եմ՝ համաձայն դիմոլոցիս), հիմա՝ ի՞նչ, դա նշանակում է, որ ես դեմք է թույլ չտա՞մ, որ, Ենթադրենք, դոլիստեխնիկա ավարտածները հոդված գրեն, ինչ է, թե մասնագետ չեն: Կամ Ենթադրենք ես ինձ մեթենայով գնում եմ Թբիլիսի, եւ այս ճանապարհին փշանում է, ի՞նչ է, ես դիմումանագետի սղասեմ, որ մեթենաս սարթեմ... Զարց Տալր հարցին դատասխանելու դեպքում այս հայրենասիրություն է, ոդեմք, երբեմն՝ ավելի շատ, բանի որ լինում են դատասխանմեր, որը հասկանալ չի սացգվում, որից կերպիցի հոս է գալիս, որտեղ

չեւ իհմա էլ զգում եմ, հաղթելը դա էր, իհմա այդրես չէ: Դիմա գլխավոր հետախուզակին եթ հանում, նյութատեխնիկական աղահովման վաշըոթյան դեմքին եթ հանում, գլխավոր կաղապորին եթ հանում: Ի դեմ, ինչո՞ւ եթ հանում, մասնագիտութեա կղատասկանե՞՞ր, եթե, իհարկե չեթ ցանկանում, որ դատապահանը փիլիսոփայական լինի. հանում եթ, որովհետեւ ինչ-որ բան նեխել է Դանենարեն:

Ապրիլի 13-ին էլ Շեխմանը դարձավ 452 տարեկան, այդ նույն օրը՝ 400 տարի առաջ նա ճահացել է, բայց սա՝ իմիջիալոց:

Ինչուն ուժեղ է խելացին, այնուն խաղաղում է հիմարը

Մի լավ արտահայտություն կա՝ ձանալարիները բացում են խելահեղները, որոնցով նրանց հետևից գնում են խելացիները: Այս արտահայտությունը հրաշաից ցոյց է տափս մեր տնիկիը, ամենամեծ խնիկիը, նկատի ունեմ դղարաբաղյան ճակատում. դարզվում է մենք խելացի ենք, ու խնիկին այն է, որ բոլոր ենք խելացի: Խելացի են եւ այն հրամանաւորները, ովքեր ՊՆ-ի կամ ՊԲ-ի իրենց սենյակներում գոյութ եւ համբերատար սպասում են, եւ եթէ անգամ հակառակորդ խախտում է հրադարայի ուժեմնը, դատախանում են միայն ծայրահեղ դեմքերում: Խելացի են եւ այն սղերը, որոնք կանգնած են սահմանի բերան եւ չեն կրակում, բանի դեռ հրաման չկա (կարգադրական դաշտում իւս խելացիության ցուցիչ է), խելացին են եւ այն սարուսագիրները, ովքեր ժամը մեկ սատուս են գրում, այն դարագայում, երբ սահմանին ժամը մեկ բան են փոխում սղերը, ուրիշ սղերի: Եվ վերջաղես խելացի են այն ֆեյս-բուլուցիները, ովքեր ուս գիտերին, առաջ Ասված են բացականցում եւ գնում նելու, հայտարարելով, թե հուսամ վաղը Բարու հասած կինեն մեր սղերը: Գուցե եւ հասնեն, վաղը, երբ մենք մեր սղերում բնած կինեն եւ առավելյան Բարուն մեզ հանար գրաված կինեն, որ մենք հայտարարենք, թե Բարուն գրավեցինք:

ԽԵՂԱԳԻՒԹՅՈՒՆՆ, առհասարակ, երբ եղակի է, հրաշայի է, երբ համատարած է, դաշիճ է, խելացիությունն առանց խելահեղության փակ ճանադարիներն են, լճացում է, տեղում դժուսույն է, ինչը միշտ սարսափելի է, եթե անգամ այդ տեղադժուսը կատարվում է աշխարհի ամենաբարձր լեռան գլխին, բոլորին և ամենին ըսարձ կետում: Համատարած խելացիությունը պարունակում է առաջարկ գործադրություններ, որում պարունակվում է համապատասխան վրա եւ հիմնվում, աղքա- թացանական սոցցանցային: Ուստեմն կարելի է այդ տեղեկասկիւթյան վրա հիմնվել, զիտե՞լ, այդ տեղեկասկիւթյունը միայն ծեզ չէ, որ հասանելի է, դարձայի մենք գտնում ենք, որ աղքա- թացանական խոսակցություններն այս օրերին աւածելը միշտ չէ՝ ուզմավարական առունու, ինչուն պուտ էին ասում անևախ նրա-

Անց, թե ինչ են խոսում: Ձեզ կարելի՞ է, սղերի
ձեզ կարելի է, մեզ չի՞ կարելի...

Ես, իհարկե, հաւանում եմ, որ դուք ճիշտ եք
ասում, այն ճիշը, որը մեր երկու ՊՆ-ները չեն
կարող ասել եւ չխեժ է ասեն եւ երթի կէ չեն ա-
սելու: Ճիշ հակառակն են ասելու, որ մենք
խաղաղ բնակավայրներ չենք ոմքակոծում: Ես
հասկանում եմ նաև, որ դուք այն օղակն են, ո-
րը դժեֆ է հասարակությանն ասի այն, ինչը
ՊՆ-ները չեն կարող ասել, ՊՆ-ների թողարկու-
թյամբ, ես հասկանում եմ նաև սրա նորագո-
կը, որ ժողովուրդն իմանա եւ բաջալերվի, ոգե-
տրվի, թե եւ թիկուն սաշանա: Բայց, սուրբ, որու-
իրո՞վ կարծում եք, որ այսօրվա մեր հասարակու-
թյունը, որը հերթ է կանգնած՝ առաջին գիծ-
գնալու համար, լրացուցիչ ոգետրության կարիք-
ունի: Դուք իրո՞վ կարծում եք, որ մեր հասարակու-
թյունը առաջին գիծ է նետպում, երբ առաջ ենք
գնում: Ես, օրինակ, վստահ եմ, որ մեր ժողով-
վուրդը առաջին գիծ է մեկնում եւ ոգետրության
եւ հաղթելու է մեկնում ոչ թե այն ժամանակ-
երը առաջ ենք գնում. այլ երբ նահանջում ենք:

Սա է հենց հեղափոխությունը՝ ճահաճ չքողմնելը, անգամ մի թիզ հետ չգալը, մանավանդ, երբ թշնամին հիմար է: Ըոլորդ թշնամիներ են հիմար, մերն առավելեա: Խելահեղն էլ միշտ զինվորն է, խելացին՝ դիվանագետը, որին ուժեղ է խելացին, այնքան խաղաղում է հիմարը: Խելահեղությունն էլ խելացին ուժը է: Խելահեղնելը ճանապարհներ են բացում, որոնցով նրանց հետեւից գնում են խելացիները: Սա նաեւ լավ սատու է համ էլ ֆիններն ու ցեղները չեն հասկանաթ մեմբ հնիչ մասին եմ խոսում:

Հ. ԱՓՅԱՆ

Ամանը ես հիւում եմ Աժ այն լսումները, որ SS անվանության մասնագետ Կա-
տեն Վարդանյանը դեռ տարիութես, երկու
տարի առաջ ասում էր, որ գիտնականները
զույգ անհրաժեշտ նախագծումներն արել
են, բայց դաշտանական գերատեսչու-
թյան տարբեր դաշտավանատումն ըն-
դուելահարում են նոր տեխնոլոգիաների
ներդրումները, նաև՝ ֆինանսական ռե-
սուրսների բացակայության, բայց որ էլ ա-
վելի ցավակի է՝ գիտնականների ու բա-
նակային դաշտումյաների փոխադաք
անհասկացողության, բանակում դրանք
ներդրող մասնագետների դակասի ու այլ
դաշտաներով։ Սա եւ մանուկն է գրել, եւ
օճանակի ու Աժ առաջին դեմքերի ներկա-
ությանը է ասվել այս մասին, բայց
օպարձագոյն դեկավարությունը չի հս-
տել հետեւթյուններ անել։ Իսկ այժմ, երբ
դիրուսոյա դաշտազմում զոհեր մեծ թիվ
ունեցան, հանրությունը կրկին վերադար-
ձակ այդ դահանջներին եւ դաշտավան-
անավության խնդրին՝ ՊՆ համադա-
շտավանան կառույցների դեկավառ գինվո-
րականների հեռացումը հենց այդ տա-
ճաբարանության մեջ էլ ընկալվեց, որիտև
ունարության ներկայացրած հարցադրու-
մերի արձագանք։ Բայց մի՞թէ այս, որ որ

Այս, ինչ չլուծեց խաղաղությունը

զինվորականության մեջ եւս կային ոչ կոնդեսենաներ, կաշառակերներ, կամ աշխատանքը ձախողած մարդիկ, մինչեւ այժմ ոչ մի կերպ վերևություն չէր երեսում, ու հանկարծ լատերազմի հրիոնների լուսով լուսավորվեց ամեն բան: Ու հասաւ միայն նյութատեխնիկական մատակարանան գծով դաշտախանառու դաշտանության փոխնախարար Այլիկ Միրզաբեկյանը, հետախուզության եւ կարդ գծով դաշտախանառու դաշտունյաներ Արշակ Կարապետյանն ու Կոմիտաս Մուրադյանը իրենց առանձին կառույցով չին կարող աշխատանք ձախողել, բանի որ ռազմական, դաշտանական ոլորտն ամբողջական օրգանիզմ է: Միթե հնարավոր չէր ավելի բարձրից նկատել այն սարուածը, որի մասին Կարեն Վարդանյանն էր ասում ինց չորսօրյա դաշտազմն հաջորդող առավոտյան կամ ավելի վաղ, Աժ բնարկումների ժամանակ: Կամ՝ ՞վ կարող է ինքնազուկի սարուած ամել՝ ուրղանիզ հարաբերությունների հայաստանյան իրողությունների դայնաններում: Դակարակը սուլորդինացման բացակայությունն է կամ իրավիճակին չժիրաբետելը: Իհարկե, չին ուզենա զնալ հասարակության մեջ առկա որիմիշիկ վեժմնողության կրեթը գոհացնելու ճանապարհով, սա ոչ մի լավ բանի չի բերի, եթե մի խոս դեռ կարգին չլսած՝ ամբողջ ուժով հարձակվում են ասողի վրա, Վեցուն միայն հիշելով ասվածի բովանդակության անդադասարու անհրաժեշտությունը, եւ ոչ էլ կարծում եմ, թե դաշտունանկություններն ինքնին հարց կլուծեն, եթե մոտեցումները չեն փոխվելու (ճընուրտ միջոցներ կփոխեն): Սակայն համոզված եմ, որ մոտեցումները փոխել հարկադրված են բոլորը, սա հարկադրում է արդեն առարկայական դաշտազմը: Այն, ինչ առաջ խաղաղության ժամանակ չի ընթանվել, կամ անուշադրության ու ծովության մասնվել, իհնա չի կարող մնալ նոյն հարթության մեջ: Սա չընթանի ինքնաստանությանը համարժեք գործելակերպ է երկրի կառավարման բոլոր Շեմերում, սա չընթանողները թող չենդանամ անսուսակեն լրաց համար ուստիշա:

Հիմա անգամ խոս կա այս ճապին, որ
կառավարությունը կարող է եալես փո-
խել իր դեմքը: Հայես երեսի սղասում ենք
միշտ դանակը ուսկորին համեմելուն: Չնայած՝
վարչադիմուն Ազգային ժողովում
ասում էր, թե ամբողջովին վերա-
կառուցելու են կառավարության ծրագ-
րեն՝ ըստ նոր իրավիճակի թելադրանի: Կամ
որ աշխատ ասվում էր, թե մեր քա-
նակն արդիականացնելու համար մի-

զողներ են դես, ու ոչ ոք չէր ընկալում, ոչ մեկի դեսք չէր, բոլորը զբաղված էին իրենց տեներներով, իրենց գերահույթներով, իրենց «ատկաներով», առավելագույնը՝ Եկեղեցի կառուցելով։ Ոչ ոք չէր հիշում, որ անաղահով խավի զավակներն են կանգնած մեր սահմաններում, ոչ ոք չէր հիշում, որ դաւոնյամերի զավակները չեն ծառայում բանակում, ոչ ոք խիզախ օրինակ չէր ցույց տալիս՝ ռազմական կարիքների համար կլորիկ գումար նվիրաբերելով։ Յինա համկած բոլորը լուսավորվեցին, անգամ խորհրդարանում ՀՀԿ դատավաճակու Սութիաս Ավետիսյանն է կոչ անում դատավաճրական աշխատավարձից որուակի գումար փոխանցել ռազմական կարիքների եւ զինծառայողների ընտանիքների համար։ Ե, լավ, բայց երկարութիւն տարի եւ ավելի խաղաղություն է Եղել, ինչու համակարգված ու ծրագրային ձեւով առկա խնդիրները չէին լուծում, երբ ժեղասկիւթյուն էր։ Յինա արդեն նաև նթացության ալիքը կգա ու կտանի բոլորին միասին՝ եւ «ատկա» անդներին, եւ դատավաճակուական «չոր» աշխատավարձ սասցողներին։ Յամկած ու դարձեց, որ այս երկի խաղաղաների գերակի մասն այնքան աղքատ է, որ եթե մի

Կարեւոր ժեօնական է նաև այն, դրա մասին շատ գրվեց, որ ըստ Ս. Սարգսյանի՝ այս դասին ռուս խաղաղահների ժեղակայումն Արցախում հնարավոր չէ, եթե որ՝ ամեն դա կարող է դատեազն վերակազմել (սա արդեն տեսանի այս բանի օրը)։

Նա խոստվանել է, որ ոչ ոչ ռազմավարական նշանակության տարածներում կորցրել չուրսօրյա դատեազնում։ Առավել սենսացիոն էին նրա բացահայտումները Կազմայան փաստաթյի մասին։ 2011 թվականին Կազմանը Դայաստանը, դարձվում է այդ հարցագրույցից, կողմէ է եղել իհնաց տարածից դրւուգալուն եւ այնտեղ խաղաղադասներ ժեղակայելուն։ ԼՐԴ կարգավիճակի վերաբերյալ հստակեցնումն անորոշ ժամանակի մեջ բռնընկուլ։ Սա խոստվանենք հայկական կողմին համար ամենաանցանկալի տարբերակն է, քանի որ անվտանգության երածիսից չստանալով, տարածները կորցրնելուց եւ Արցախի կարգավիճակը հստակեցնելու հանգալորությունից անորոշ ժամանակով գրկվելուց հետո հն Արդեքանն իր դեմքը չէր փոխելու ամեն ինչ անելու էր Ղարաբաղում վատագոյն սցենար իրականացնելու համար։ Արդյո՞ք երբեւ հայկական կողմը համաձայնել է սրան, որ խոսում ենք այս

շերա՞զ. որտեղ եք այդպիսի բան տեսե՞լ :

Չիմա, այս բոլորից հետո, եր Սիննսկի խնդիր ֆրանսիացի համանախազարդ հայտարարում է, թե իրենք աշխատում են Սարգսյան-Ալիեւ հանդիդան կազմակերպման վրա, գործընթացների ոռուակի անփնտությունն ակնհայտ է դաշնում: Ո՞վ է «սիննրմից ընկել» (հեռուատաեսության լեզվում սա նշանակում է ձայնի ու գործողության անհամապատասխանություն՝) համանախազարդները, մեր երկրի դեկավարությունը, Աղրեցա՞նը, թե՞ ելի ինչ-որ հանգամանեներ կան, որ ոչ ոք չգիտի, կամ առնվազն՝ գիտի Վարդան Օսկարյանը, ով իր ֆեյսրուֆյան էջում գրել էր, թե անընդունելի է բանակցություններից հրաժարումը: Բայց որ դարաբաղյան խաղաքարը ոչ միայն հայկական զույգ հանրապետությունների թիվ մեկ կենսական խնդիրն է, այլ նաև իշխանության դասհղանճան կամ գիշնան թիվ մեկ գործնը, սրանում կասկածողին եւս մեկ անգամ դեմք է հիշեցնել Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականը եւ Զնշարյանի այն խոսումը, որ ինքը բաղադրականություն կվերադառնա, եր սպառնալիք տեսնի դարաբաղյան հարցում:

Իսկ Ս. Սարգսյանն ասում է, թե բարորաց դաշտում պատրազմից հետո, եթե բոլորը գիտեն ով է Նախահարձակ Եղիշ, կոռեկտ չէ հայկական կողմին բանակցություններ առաջարկելը: Այնուամենայնիվ՝ սփման գծի այս օրերի նոր լարումից հետո Ռուսաստանի ԱԳՆ ներկայացուցիչ Մարիա Զահարյանը, մասնանշելով կայունության վերականգնման անհրաժեշտությունը, կրկին առաջ է բաւել բանակցային գործընթացը վերականգնելու անհրաժեշտությունը: Իհարկե՝ առանց մասնացուց անելու հրադադարը խախտող կողմի հասցեն: Նոյն ժմիգ մի անառան հայտարարություն էլ ԱՍՍ տեսդեմի ներկայացուցիչ Մարկ Թօնենը է արել, ելի մասնացուց չանելով պարտադիր, սփման գծի բանությունն անհասց դատապարտելով եւ խաղաղ գործընթացի վերադադի ցանկություն հայտնելով, բանի որ, ըստ նրա, ԼՂ հակամարտությունը ռազմական լուծում չունի: Մինչդեռ միջազգային կառույցների այս երկիրնի դահկածից ոգեւորված Ալիեն այճան է երև արել, որ անօդաչու է ուղարկում անգամ Տավուշի սահմանամերձ հայկական գոտի:

Ղամասայրության այս օրույն բավկացու մնադասված է Եղվարդ Նալբանդյանը, ըստ որի ԱԳՆ ծավալած աշխատանքը ոչ աճրողացած է հրապարակելի, Աղրեցանի՝ սփնան գծում սանձազերծած դատերազմական գործողությունների վերաբերյալ միջազգային այժմաներում անտեղյակ ձեւանալու մասին Հայաստանի խորհրդարանում նշել է. «Այդ անտեղյակներին ուղղակի են հիմքնել, որ տեղեկություն չունենալը չի ազատում դատասխանածվությունից: Ժամանակն է եկել, որ միջազգային հանրությունը խայլեր ձեռնարկի եւ Աղրեցանին վերադարձնի կառուցողական դաշտ: Այդ ժամանակ միայն հնարավոր կյիմի շարունակել բանակցությունները»: Նա միաժամանակ հանդոված է, որ չկա այնդիսի դատերազմ, որից հետո չվերադառնան բանակցությունների, այնուև ո՞՛ Աղրեցանը սիկլոված է լինելու վերադառնալ բանակցությունների: Մանավանդ՝ Արցախի նախագահի մանլոխոսնակ Դավիթ Բաբայանը նատնացուց է արել գիծը՝ հիմա բանակցությունները մետք է սկսել գրոյից:

Իսկ Վարդան Օսկանյանին ու նրա ընդդիմախոսությունը բաղադրական հար-
թության վրա էլ կարելի է հասկանալ՝
նա այս երկու օրը՝ «Դամախմբում» անու-
նով կուսակցություն ստեղծելու մասին
հայտարարեց՝ «նորատակ ու մենալով լր-
ջորեն ներազդելու Դայաստանի բաղադր-
կան գործընթացների վրա», նոր բաղա-
դրական բենեռ ձեւապրեելու. Է, ազդեցու-
ավելի լավ գործիք, բան դարաբառյան
խաղաքարտն է, մինչեւ հիմա որեւէ մեկը
հայտնագործել է Դայաստանում, իսկ եթե
նրա ստեղծած ուժի հետևում Զոշարյանն
է՝ առավելեւս:

ԼԵՎՈՆ ԼԱԲԻԿՅԱՆ

Յուրաքանչյուր հայորդի, Դայաստանում
աղբելիս լինի թե աշխարհի որեւէ այլ ան-
կյունում, բնականաբար նոյն տեսական
ունի: Այլ հարց է, որ ցատերն այդդես լիկ
մտածում ու մտովի ցանկանում են, մինչդեռ
քչերն են խայլեր անում եւ ջանիեր գործադրում
այդ տեսականն իրականություն դարձնելու
եւ ի կատար ածելու ուղղությամբ:

Ամերիկաբնակ մեր հայրենակից Դաշ (Դարրի) Թուֆայանն այդ քէրից է: Ավելին՝ նա ոչ միայն հեռվից հեռու է իր նղաստը թերում հայրենաշնորհյան գործին, այլև դարբերաբար այցելում է հայրենի՛ տեղում ժենալու նոր իրազրություններն ու իր մայր Երկի առաջընթացը:

«Արյամբ է գալիս Հայաստանին օգնելու ցանկություն», - մի առիթով ասել է Դաշ Թուֆայանը՝ Ակադի ունենալով եղեղնից մազաղութ ծնողներին եւ օսարության մեջ անցկացրած իր մանկությունը: Ծնվել է Եղիշտոսի Տէլիոռոլիս քաղաքում եւ մեծացել Արարատի փետերին գտնվող հայրենին տեսիլով: Յոզաքի հայրն ու հզմիրցի մայրն իրենց 4 զավակներին փորուց են դաստիարակել հարազա ժողովրդին նեցուկ կանգնելու եւ աջակից լինելու գիտակցությամբ: Ու եթ 1983-ին Դաշ Թուֆայանն առաջին անգամ եկավ Հայաստան, անհագորեն ծանոթացավ իր հայրենակիցների կյանքին, նրանց ուրախություններին ու դժվարություններին:

1988-ի Երկարամի էլ ասես ազդակ հանդիսացավ գործի ղենելու իր սերն ու Ըլիռումն առ հող հայրենին: Այն օրերին նա հանդիդեց Եղանկահիշատակ Վազգեն Ավետիքիան հայրապետի հետ՝ նախանձելով սեփական անելիքները: Կերպարձին հաց թխելու սարժաՎորումներ ուղարկեց հայրենիք: Բանն այն է, որ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ տեղափոխվելուց հետո Հրաչ Թոփյանը շարունակելի էր դարձել հոր գործը՝ հացաթխնան արտադրություն հիմ-

Գույք Նացարյանը առաջնորդության մեջ
Ենթվ Նյու Յորքում, Նյու Օթրսիում, աղա Ել
Ֆլորիդայում: Նրա արտադրած հացն իր որակով ու հարուստ սեսականիով այսօր մեծ հաճբազ ունի ԱՄՆ տաս նախանձերում,
ինչպես նաև կենտրոնական Ամերիկայում
ու Կարիբյան ավագանի երկրներում:

«Լավաշը արթան» (այսպես են հաճախ նրան կոչում ամերիկացիներն ու ամերիկահայերը) իր միջոցներով ոռուեց հիմնանորոգել Եջմանածնում գտնվող Հայորդվլոց տունը, որի հյուրընկալ դրուերը բացվեցին 2003թ. հունիսի 1-ին: Այժմ այդտեղ 600-ից ավելի դարման-դարմաննուիներ են հաղորդակցվում արվեստի (երգավէս, դարավէս, երաժշտական սարբեր խմբեր, կերպարվէս, դեկորատիվ-կիրառական արվեստ) և սոլորի գաղտնիներին, սահմանում հոգեւոր դաստիարակություն և մեջնուում ազգային ավանդույթներին: Այդտեղ է տեղակայված այն բարեգործական ճաշարանը, որտեղ Թուֆայան ընասնիի առաջատար օժանդակությամբ շուրջ 200 սարեցներ ամենօրյա անվճար սննունդ են սահմանում:

Ամերիկահայ բարերարը, սակայն, փնտում էր գործունեության նոր հորիզոններ եւ բարեզորժության նոր հասցեներ: Այդ ժա-

Թուֆայան ընտանիք

մանակ էր, որ ճակատազիրը նրան առնչեց հայրենիքում բարեգործական բազում ծրագրեր իրականացնելու հարուս փորձ ունեցող կազմակերպության՝ Դայ առավելական եկեղեցու ԱՄՆ Արեւելյան թեմի Դայ օգնության ֆոնդի հետ։ Վերջինս դեռ սարհներ առաջ էր ուրվագծել Արարածի մարզի սահմանամերձ Զանգակատուն (նախկին Զանախչի) գյուղի և նետեսական զարգացման ծրագիրը, որն այդդեմ էլ առկախ էր մնացել։ ՀՕՖ-ի Երևանացուցիչների հետ այցելելով 1200 բնակիչ եւ Նախշիտանի հետ մոտ 15կմ ընդհանուր սահման ունեցող հայկական այդ բնակավայր՝ Շաշթուֆայանն անմիջապես իր ուսադրության տակ առավ գյուղի մանկադաստեղը, որ երկար սարհներ ղարադուրդի էր մասնվել համայնքային միջոցների անբավարարության դաշտառով։

Սանանելով նորոգության հիվանդավորությունը՝ սկզբում ժենիք մի հաշվածի վերակառուցումը ֆինանսավորեց: Դիտում եմ 2011-ի աշնանը տեղի ունեցած բացման հանդիսության այն դահը, երբ հոգվածքարտարը բեկրեկուն ճայնով ասաց: «Ես եմ ընորհակալ բոլորիդ, որ անտեսելով բազում դժվարություններ՝ շարունակում են կառչած մնալ ձեր մայր հողին: Մենք բարու եղբայրներ ու եղբեր ենք, մի մեծ ընտանիքի անդամներ»: Հաջորդող տարիներին նոյն բարերարի համացած միջոցներով եւ ՇՕՖ-ի գործուն մասնակցությամբ ողջ կրթահամալիրը ենթակվեց ամբողջ ջական հիմնանորոգման: Իիմնադպատրության ջրամեկուսացվեցին, կատակեցին ջրահեռացման աշխատանքներ, ամբողջադես փոխվեց տանիքը, կառուցվեց ընդարձակ խաղահրադարակ: Այսօր գյուղի ամենալուսավոր կետը հանդիսացնու այդ ժենիքը են տեղակայված նախակրթարանը եւ մանկադպարտեզզը, որի շուրջ 4 տասնյակ սաներ ստանում են դաշտած նախադդրոցական դաստիարակություն: Անկարեւոր չեն նետել, որ արվածի արդյունքում բացվեց վեցամյական աշխատավայր՝ որի ուս բարեկարգ պահանջական է:

ֆիզ էր համայնքի ընդհանուր կարիքների համեմատ:

Հետարքական այն է, որ գործարկման առաջին տարում 2012-ին, հատուկեն ազգագործներ օգսվեցին սառնարանի ծառայություններից. ծրագիրն անսկզբ էր, ուստի հավաս չներշնչող: Երկու-Երեք տարի դիմումի անցներ մինչեւ գյուղացին համոզվելու առանունության արդյունավետության մեջ: Այժմ արդեն իրենց տաճան ու խնձոր դահ են տալիս ոչ միայն զանգակատու ցի, այլև ըրջակա բնակավայրերի բնակչութերը, իսկ դրանք ձեռք բերելու համագոլիս են նույնիսկ հարեւան Երկրներից: Մեր բարերարի գործուն մասնակցության հաջողվեց կարծրացած մտածելակերպ փոխել, կերտել ընկերային-սոցիալական նոր միջավայր: Պատահական չէ, որ Զանգակատու կերպին տարիներին այլևս առաջնա աշխատանքի չեն մեկնում. Եկամա տարեր է դարձել տեղական աշխատանքներին հայողություն սա մեծ գիտնակություն է դաշտառում, բանի որ նրան առաջ մասնակություն արտաքին աշխատանքների մեջ:

የከፍ: ዓይነትዎችን ከአመልካቸው ለማሳዣያኝ
ምክሏው ተዋል ጥሩ አመት ለጥቃቅዎች ለመስጠት
በተጨማሪ ቅርቡ ተመዝግበ ነው፡፡

Ոգեւորված զյուղացիներն ու զյուղացիներն առ խնդրանք ներկայացրին՝ ընդարձակելու ռողության հոգելի հոդատարածները։ Դրա համար հարկ դիմի լիներ ոռոգման նոր՝ 1,8կմ երկարությամբ ջրագիծ անցկացնել, որի ժամանակը ոչ միայն երեք անգամ կարագանա ջրաշահառությունը, այլև կիրմնվեն շուրջ 100հա նակերեսով նոր այգիներ։ Դրազ թուֆյայանը հանձնառու եղավ նաև այս ծախսատար ծրագրի իրագործմանը՝ ի տակ հայ զյուղացու բարօրության։ ԶՕՖ-ն արդեն իրականացնում է նախագծային-նախահաշվային աշխատանքներ՝ մեկ-մեկովկես ամսից գործին մեկնարկ հաղորդելու համար։

Այս ամենին մեջ հետաքրքրական եւ ուսանելի մի բան եւս կա, որին արժէ հատուկ անդրադարձ կատարել: Բանն այն է, որ գեղասամացի նահապետը մենակ է և իր բարեգործական առավելության մեջ նրան սատար են թշ կինը՝ Սյուզանն եւ թշ 3 զավակները՝ Գրեգը, Ջրիսինան եւ Կարինը: Տիկին Սյուզանը հայտին չլինելով հանդերձ միակամ է անուսնու հետ նրա բոլոր հայրենասիրական ձեռնարկումներում: Նա եւս ուզեց, որ իր երիխաները մանկուց հայկական կիրակօնօրյա վարժարաններում սովորեն, հայոց եկեղեցի հաճախեն: Այժմ նրանց 7 թռողները Հովհանյան ազգային վարժարանի սաներ են եւ վարժ միջադասում են հայերենին: Թուփայան ընտանիքն օսար Երկնի տակ դահում-դահումանում է ազգային սովորություններն ու կենցաղավարությունը. աղրում են միասին, աշխատում միասին, հանգստանում միասին եւ բարի գործեր անում միասին: Նրանց գործունեության առանցքն, իհարկե, Զայաստան աշխարհն է, ուստի բառորդ դարը բոլորող Զայաստանի Հանրապետությունը: Ուրախալին այն է, որ զավակները սիրով են շարունակում հոր գործը: Որդին՝ Գրեգ Թուփայանը, որ արտեն մի բանի տարի ունուում է Յօֆի-

ալուս պի Հայութ ասու Ալբակը զգու և Շօմի
Տնօրենների Խորհրդի կազմում, հանդէս է
գալիս Շորանոր Նախաձեռնություններով:
Դիւանակեն դրանցից Վերջինը. ճա որուել է
հացարիսման Շորագույն սարֆակորումներ
նվիրել Դայաստանյաց առաքելական Եկե-
ղեցու Տափուկի թեմին՝ Տեղում որակյալ հա-
ցի արտադրություն կազմակերպելու համար:

Ի գնահատումն Դրաշ Թուփայանի ջանե-
րի ու Նվիրումի՝ Գարեգին Բ Կեհակիան
հայրածը նրան դարգեւարել է «Ար-
քանու լուսաւեր» ըմանաւոր խու ՅՅ

Գրիգոր Հայոց Համապետիք» ընածառն, իսկ ՀՀ Սփյուռքի նախարարությունը ընորհել «Պողոս Նուլդար» մեեւալ:

Լրացվ Քայոց ցեղասպանության 101-րդ տարելիցը: Ինչուս ամեն տարվա Ապրիլի 24-ին, այս տարի եւս Քաջ Շոտիքայանն իր ընտանիքով ժամանել էր Երևան եւ բարձրացել Ծիծեռնակաբերդի հոււշահամալիր՝ խոնարհվելու հավերժական կրակի առջեւ: Նա խորին համոզմամբ, մեր դաստերի Վեճը լուծելու ամենածիծ ձեւը Քայաստանի հարուստամբն է:

6-րդ սերնդի մասերուցման

շարունակական, դաժան ու արյունահեղ Նովոռոսիայի կամ Արևելաուկրաինական դատերազմբ... Պատրազմների այս շարփում մեզ՝ հայերիս համար, իհարկե, ահազանգային հմաս ուներ 2016թ. ամրիկ Քաջօրյա տատերազմը...

Ըստ որու ժեսակեների, դատերազմը բխում է մարդ արարածի մեջ առկա եւ անօքաննելի բնազից: Ըստ որու այլ ժեսակեների՝ դատերազմը նարդու ուղեղի կենսաբանական կառուցվածի հետևանքը չէ: Այսինքն՝ մարդու ուղեղի կենսաբանական կառուցվածից դատերազմի առաջացման դատձառք չէ: Պատերազմի ծագման դատձառք բաղաբանությունն է: Ընդ որում կարեւոր չէ, թե ի՞նչ շրջանակներում եւ ի՞նչ ծավալներում է վարչում բաղաբանություն՝ ցեղային միության, թե՝ արդյունաբերական դետություններից բաղկացած միջազգային համրության...

Զաղաբական գործիչները, ղետությունների կառավարողները ղատժազմին դիմ են թե անցյալում, թե արդի ժամանակաշրջանում: Երբեմն նրանք նույնիսկ չեն էլ փոխական հիմնախնդիրների լուծման ոչ ռազմական ձևութեան են եղանակները, այլ միամբունքի գործիք են դժուար գիտնված թռնությունները:

Պատերազմների եւ ռազմական կոնյակի վեցամյական պատերազմների մասին պատմության վերլուծությունը գույց է տալիս, որ մինչնշուկային ժամանակաշրջանում պատերազմի եւ խաղաղության հետքագայությունը Երևան լուրակում բնական եւ, ինչ-որ չափով սովորական վիճակ էր...

Պատերազմները Երբ չին դադարու ունեին իրենց զարգացումը. Կաղնջս կան ժամանակներից մինչեւ XX դարի միջյան հաջորդել են լավագությունները:

Ընդ որում դատերազմների այդ «սրունդների» միմյանց հաջորդման սակագիւղը պահպանվում է առաջարկությունում:

Պատմությունը վկայում է, որ դաստիարակման 4 սերունդները, որոնք կոչվում են նաև միջնադասական ժամանակաշրջանի դաստիարակման հիմքեւ են եկեղեցու հիմնականում բաղադրանության գործիքներ, եղել են բաղադրանության ընդունելի կամ թույլատելի շարունակությունը: 5-րդ սերնդի դաստիարակմը, իսկ դա արդեն միջնադասական դաստիարակմն է, կարող է լինել միակն ու վերջինը այդ էվոլյուցիոն շղթայում, եթե այն բռնկվի...

Օրեւ Ռուաստանում անցկացված ներդրումային կոնֆերանսի ժամանակներում ՈԴ Տնտեսական զարգացման նախարարության Ասիա-Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանում նախագծերի աջակցման վարչության նշունք **Արյուն ԱԾիկեւ** հանդես եկավ հետևյալ ուժագրավ հայտարարությամբ. «Մենք վակուում մեզ չենք: ԵԱՏՄ-ի ներում ենի և ունենում իրավադատությունների մրցակցություն: Կարեւոր է հասկանալ, որ ներդրումների տեսակետից «լանդշաֆտը» լինվին փոխվում է, Վճռական ցուցանիշ են հանդիսանում Ազատ առեւտրի գոտիները»:

«Yéñiáddó online» կայֆեզը բացահայտել է Վերջին ԱՄՆ-ի ու Եվրոմիության բանակցությունների առարկան դարձած Անդրասանյան առեւտրական եւ ներդրումային գործընկերության (ԱԱՆԳ) ստեղծման մեխանիզմները: Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանում ԱՄՆ-ը առաջ է նղում Անդրխաղաղօվկիանոսյան գործընկերությունը (ԱԳ), որը

III 1 116

Ըստ որում, նույնիսկ դրանք նա կարող է ստանալ իսկս սահմանափակ ծավալով:

Հակաինսիշխանությունների ցելը

Այս կադակցությամբ հարց է ծագում. ո՞ւմ շահերի օգին են ստորագրվում եւ ո՞ւմ դեմ են ուղղված ննանօրինակ համաձայնագրերը: Բնականաբար, դրանք ուղղված են նրանկիցների դեմ: Օրինակ, ԱՄՆ-ը Անդրախսաղաղօվկիանոսյան գործընկերությունից Զինատանին հեռացնելով՝ զգտում է սեփական ծանրությամբ ճնշել խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանը եւ նվազեցնել Զինատանի ազդեցությունը ՉժՇ-ԱՄԵՐԱՆ գոտում: Իսկ եթե խորանուս լինենք համաձայնագրերին, աղա անմիջապես դարձ կիրանա, թե դրանցում ում շահերն են հաշվի առնված:

Եթե Աղյատականության առեւտրական եւ ներդրումային գործընկերության մեջ առեւտի ազատությունը կայանա օսարերկ-

րությունը, իսկ հասարակ խաղաքացիները չեն ստանում սեփական շահերը կորորդացիաներից դաշտանելու հնարավորություն:

Փորձագետ Արյոն Անհկելի կարծիքով, այսօր ազատ առեւտիք գոտիները կար ունեն ոչ այնքան արդանիների սակագների եւ առեւտիք հետ, որին ներդրումների, ավելացված արժեքի ձեւավորման շոբայինների կառուցման ու սահեցման հետ «Անդրխաղաղօվկիանոսյան գործընկերությունը օրինակն է այն բանի, թե նեծ կորորդացիաները ինչպես են կառուցում ներդրումային բաղասկանությունը», ընդգծում է նա: Անդրաշանույան առեւտրական եւ ներդրումային գործընկերությանը վերաբերող վերլուծությունը հրահերին ցույց սվեց, որ ԱԱՆԳ-ն նույնաբես դաշտում է հիմնականում կորորդացիաների եւ խոճոր ներդրողների շահերի շուրջը: Ըստ որում, խոճոր կորորդացիաների շահերը հաճախականապես ներդրում են դաշտում բարձր են դասակում ընդիհանրաբետ դեռևությունների շահերից:

Եւ առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնել ներդրումների դաշտանության մեխանիզմներին:

Այստեղ ծագում է մի շատ լուրջ հարց՝ եթե ընդհանուր առնամբ ԱԱՆԳ-ում ու ԱԳ-ում եւ առանձնապես ներդրված երի դաշտամասնությանը վերաբերող ճաներու վերազգային կորորացիաների շահերը գերադասվում են երկրների շահերին, իսկ բաղադրացիների շահերն արհասարակ հաւաքի չեն առնվամ, երկրներին ոլորտ է արդյոք այդպիսի «առաջավոր փորձը»։ Ազատ առեւտրի գոտիների համաձայնագրերի Ռուսաստանի մասնակցության դեղում կարեն է չհայտնվել այսպիսի իրավիճակում, եթե ազատությունը կարտահայտված էրկի ներքին ռուկայում օտարերկրյա անհայտ որակի արտադրանի հայտնվելու ազատությամբ, ինչընտես նաև ոռուսական բնադրաւուների ազատ արտահանման՝ առանց ՌԴ դեսպուտի համալրման հնարավիրության։

Կարող է ստեղծվել նաև այնպիսի իրավիճակ, երբ ներդրումների պատությունը կլայանա օսարերկրացիների կողմից Ռուսաստանի (կամ որեւէ այլ երկրի) համապայմանությունը գննան միջոցով, իսկ այդ նույն ներդրողների դաշտանությունը կարտահայտվի նրանով, որ անքարելիության կամ սվյալ երկրի իմբնիշանության համար կամաց ներկայացնող ներդրողը վիթխարի փոխհատուցում կատարված է այդ երկրի բաղադրացիների հարկային նույթերից:

Աշխարհի նոր վերաբաժանումը սկսվել է *Ազատ առեւտրի զոտիկների էռոքյունը*

ԱԱՍԳ-ի փասորեն ճշգրիտ դաշտենն է՝ ընդիուլ այն, որ բանակցությունները հույժ գաղտնի էին դահլիճ, եւ միայն հատուկներ արտահոսքերն էին թույլ տալիս ինչ-որ բան իմանալ: Անդիսաղաղովկիանոսյան գործընկերության մասնակից Երկրները 2016 թ. փետրվարի 4-ին ստորագրեցին համապատասխան փաստաթուղթ, որը դեռ դեմք է վավերացվի ազգային խորհրդարաններուն: Ավելի վաղ Զինասամբ ԱՍԵԱՆ-ի Երկրների հետ ստորագրել էր Ազատ առեւտրի գոտու ստեղծման համաձայնագիր, որն ուժի մեջ էր մտել 2010 թ. հունվարի 1-ից: Իսկ 2015 թ. դեկտեմբերին Շամհայի համագործակցության կազմակերպության (ՇՀԿ) կառավարությունների դեկավաների խորհրդի նիստում Զինասամբ վարչապես **Լի Կեցյանը** հայտարարեց, որ իր Երկիրը հանդիս է գալիս ՇՀԿ շրջանակներում ազատ առեւտրի գոտու ստեղծման օգին:

Միջազգային ասլարեզում ներկայում գտնվող բոլոր առաջատար ժողովները հիշում են ձգտությունը կազմել ազատ առեւտրի գործիքների ստեղծման համաձայնագրեր։ Իրադրության համարակալ բնության դեմքում նկատվում է, որ հանաւարհային բոլոր խուռակադրությունները (ԱՄՆ, Եվրոպական միունիոն, Ֆինանսական օգտագործում են միեւնույն ռազմավարությունը։ Այսպիսի առեւտրի գործիքներից հյուսում են սարդուսայն, որի կենտրոնում հենց իրեն են։ Հայ որում, նրանի առանձնալիք չեն էլ ձգտություն միավորել այդ գործիքները, եւ դա հասկանալի է։ Ծի ամանի գործիքների կենտրոնում նսած հեգենմոնը սամուն է բոլոր օգուտները, իսկ ծայրամասային մասնակիցները՝ միայն կոնկրետ գործուց ակնկալիոր օգուտներ,

րա (Եվրոպական) ղայճանադիրների կողմից (ամերիկյան) նավթի ազատ գնման ձեռվ եւ (ամերիկյան) ղետական լուսվերներին օսարերկրյա (Եվրոպական) ընկերությունների ազատ նախակցության ձեռվ, առա այդ ազատությունը կինի Եվրոմիության շահերի օգտին: Իսկ եթե ազատ լինի օսարերկրյա (ամերիկյան) գյուղմթերների վաճառքը եւ վերացվեն ներքին տուկանների հասանելիության (Եվրոպական) սահմանափակումները, առա առեւտրի սվյալ ազատությունը կինի ի տակ ԱՍՍ-ի: Համաձայնությունների վերջնական փաստաթերթը ցոյց կամ, թե ով է տահել: Իր հերքին ԱՍՍԳ-ում եւ ԱԳ-ում ներդրումների դաշտանության դրակիշկան հոչակում է ներդրողների (միջազգային կորորացիաների) տահերի դաշտանություն շարժային բաղադրացումներից: այդ համաձայնագրերվ ազգային կառավարությունները կորցնում են իրենց ինֆորմացիան տահերը դաշտանություն հնարավո-

Ուս-Հինական կաղերի կարենությունը

ՈԴ ՏԱՏԵՏԱՎԱԿԱՆ զարգացման նախարարությունում գտնում են, որ Զինասահմանը էական խաղացողներից մեկն է, ուստի նրա հետ կապերի զարգացումը եւ փոխադրողությունը շատ կարեւոր են: Արյուն Անիկելը դարձաբանում է. «Ուստանանք փորձում է ԵԱՏՄ-ն կաղակցել Մետասփի մեծ ճանադարի ՏԱՏԵՏԱՎԱԿԱՆ գոտու հետ, որն ունի երկու դրսեւուրում: Առաջինը ներդրումներն են կոնկրետ ենթակառուցվածքային նախազօծերի մեջ: Երկրորդ՝ չին ներդրողների հետ խաղի հաճակարգային կանոնների կառուցման փորձն է: Զինասահմանի հետ սկսվում են բանակցություններ առեւտաճաւեսական հաճախանության վերաբերյալ, որը կարող է խաղի կանոններ սահմանել ներդրողների հաճար»: Անիկելի կածինով, կարեւոր է կոնվենիի հաճաճանագրում հաշվի առնելով Անդրախաղաղականության գործընկերության մեջ կիրառված ամքող առաջապնդ փորձնությունը:

«Սալայգիա էրլայնզ» ավիաընկերության
Ամսերդամից Կուալա-Լումպուր քառա
«Բոինգ-777» օդանավը Դոնեցկի մերձա-
կային ընկապ էլ ջախջախվեց 2014 թ. հու-
լիսի 17-ին։ Ջոկվեց 298 մարդ, մեծ մասը՝
հույսուհեատաւած։

Կարևուներից մեկի համաձայն, օդանավը խոցվել է հրթիռով: 2015 թ. հոկտեմբերին հրաղարակվել էին MH17-ի աղետը հետաքննող միջազգային հանձնաժողովի (այս գլխավորություն են Նիդերլանդների Անվտանգության խորհուրդը և «Բուկ» հրթիռներ արտադրող «Ալմազ-Անթեյ» կոնցենրով) գեկուցածները: Ուստական ընկերության հաշվետվության մեջ նշված էր, որ օդանավը խոցած հրթիռը արձակվել էր Ուկրաինայի զորքերի վերահսկած տարածքից: Հոլանդական կողմը, չնայան անհերթ հարձակվողին, միայն նետ էր, որ օդանավը խոցվել է ճախ կողմից:

BBC-ի Փիլմ Ուկրաինայում «Բոհնգի» ռշնչազման մասին Կործանի՞՛՛, թե՞ ԿՀՎ-ի գործողություն

զանցեց նրան, աղա որոշաց դայթուն», տամնել է նա:

ԱԵԿ ուրիշ ականատես դասմածի համաձայն, ինքը տեսել է, թե ինչպես կործանիչը հրիին է արձակել, ինչից հետո որոշացել է ուժին տալիքուն:

«Սանի է բուրես» թերք իր հերթին հա-
ղորդում է, որ գերմանացի լրագրող Շիլլ
Սիխը ֆիլմի համար հարցման է Ենթակել
օդային աղետի ընթց հարյուր ականատեսնե-
րի, որնցից վեցը հայտնի են, որ իրենց ժամանակից:

«Դեյի մեյլը» նում է, որ ֆիլմում առաջ է հաշվում եւս մեկ վարկած, ըստ որի օդանավը երկու ռումբով դայթեցվել է ԿԵՎ-ի կազմակերպած գործողության շրջանակներում։ Այս վարկածի հեղինակը սեփական հետաքննություն վարող Սերգեյ Սոկոլովը է։ Նրա ղեղանակ համաձայն, ամերիկյան հե-

տախուղությունը ուկրաինացի եւ հոլանդացի գործընկերներին օգնել է օդանավուալոյաբուցիկ սարքեր տեղադրել Նիդերլանդներից քչելուց առաջ: Սոկոլովի խոսքերով գործողության նոյանակներն են եղել հակառակուսական դաշտամիջոցների խոսացունքը, աշխարհում Սովորված բացասական նկարագրի ստեղծումը եւ Եվրոպայում ՆԱՏՕ-ի ներևառության ուժեղացումը:

Կավերագրական փիլմը կոչվում է «Գաղտնի փաստաբրդեր. ո՞վ խցուց ՄH17-ը» («The Conspiracy Files: Who Shot Down MH17?»)։ Այն կցուցադրվի մայիսի 3-ին, տեղական ժամանակով ժամը 21-ին, BBC2 հեռուստաալիքով։ Հայտագրում ասված է, որ չնայած դաշտունական բննության հետևություններին, «առկա են վկայություններն այն ականատեսների, որոնք տեսել են հարձակման ժամանակ մոտերեն թռած ուրիշ օդանավ»։

ՄՐԳԱՆԱԿԱԲԱՌԱԾԽՈՒԹՅՈՒՆ

Նկարիչների համար

Հայաստանի նկարիչների միությունը՝ ՀՀԿ, ՈՐՍ Եւ ՀՀՍՍ հետ համատեղ հայտարարում են Հայ կերպարվեսի լավագույն ստեղծագործությունների 2016թ. մրցանակաբաշխություն նվիրված ՀՀ անկախության 25-ամյա հորեալին, հետեւյալ անվանակարգերում.

1. Գեղանկար - 4 մրցանակ, յուրաքանչյուր՝ 450.000 դրամ
2. Քանդակ - 2 մրցանակ յուրաքանչյուր՝ 400.000 դրամ
3. Գրաֆիկ- 2 մրցանակ - յուրաքանչյուր՝ 250.000 դրամ
4. Դեկորատիվ կիրառական արվեստ - 1 մրցանակ՝ 250.000 դրամ:

Մրցանակային ֆոնդը կազմում է 5,5 միլիոն դրամ:

Մրցույթին կարող են նաև ակցել Հայաստանի նկարիչների միության անդամներ՝ Հայաստանից եւ Արցա-

Մրցանակաբաշխությունների հաղողության դիպումներ եւ հանձնում Արքա Արքայական և Ռազմիկ Մարտիրոսյանը

Առաջին փուլում ընտրված 20 երգեր կանցնեն 2-րդ փուլ:

Մրցանակաբաշխության երկրորդ փուլում համեմատյին կատարմամբ կներկայացվեն առաջին փուլում ընտրված 20 երգ, որոնցից լավագույն 6 երգերի հեղինակները կարժանանան դրամական դարձեների:

Երկրորդ փուլը կկայանա 2016 թ-ի հոկտեմբերին՝ Արամ Խաչատրյան համեմատարանում, Հայաստանի ռադիոյի եւ հեռուստաեսության սիմֆոնիկ-էստրադային նվագախմբի մասնակցությամբ:

Սահմանված են հետևյալ մրցանակները.

Եսրադային/Հայրենասիրական երգի մեկ 1-ին կարգի մրցանակ՝ մեկ մին դրամ

Եսրադային/Հայրենասիրական երգի երկու 2-րդ կարգի մրցանակ, յուրաքանչյուր՝ 750 հազարական դրամ

Եսրադային/Հայրենասիրական երգի երկու 3-րդ կարգի մրցանակ, յուրաքանչյուր՝ 500 հազարական դրամ

Մրցանակաբաշխության նյութերը ներկայացնելու անձամբ կամ ուղարկել Հայաստանի ժուռանակաների միությունը մինչեւ 2016թ. սեպտեմբերի 20-ը, Երևան, Պուտիկինի 3/1, հեռ. 56-12-76. Մրցանակաբաշխության արդյունքները կամփոփեն 2016 թ. հոկտեմբերին:

Կինեմատոգրաֆիսների համար

Հայաստանի կինեմատոգրաֆիսների միությունը՝ ՀՀԿ, ՈՐՍ Եւ ՀՀՍՍ հետ համատեղ հայտարարում են «Համազգային միասնությունը հավաքական ուժի եւ հզորության գրավական» թեմայով, Հայաստանի անկախության 25-ամյա հորեալին նվիրված 2016 թ. լավագույն վավերագրական ֆիլմերի մրցանակաբաշխություն:

Վավերագրական ֆիլմերի մրցանակաբաշխության թեման ծավալուն է եւ կարող է ընդգրկել հայ ժողովունի համար վճռորոշ իրադարձություններ: Ցանկալի է, որ ենթազի մրցանակաբաշխությանը ներկայացնելու ժամանակահատվածը ֆիլ-

խից, ինչողևս նաեւ սփյուռքահայ նկարիչները:

Մրցանակները կտրվեն միայն Հայաստանի անկախության 25-րդ արեւելադին նվիրված թեմատիկ աշխատանքներին:

Հանձնաժողովն իրավասու է փոփոխել անվանակարգերի բանակը եւ մրցանակների գումարների չափը՝ ըստ փաստացի ներկայացված ստեղծագործությունների, սակայն միայն ընդհանուր մրցանակային ֆոնդի սահմաներուն:

Աշխատանքները ներկայացնել Հայաստանի նկարիչների միությունը՝ 2016թ. սեպտեմբերի 1-ից 10-ը: Սփյուռքահայ նկարիչները մինչեւ սեպտեմբերի 1-ը՝ էլեկտրոնային արտերակով artunion-75@yahoo.com հասցեով: Մրցանակաբաշխության արդյունքները կիրարակվեն ընթացիկ տարվա հոկտեմբերին:

Հասցե՝ Երևան, Արքովան 16

Հեռախոս՝ 56-47-24, 56-48-53

Կոմոդիզնորների համար

Հայաստանի կոմոդիզնորների միությունը՝ ՀՀԿ, ՈՐՍ Եւ ՀՀՍՍ հետ համատեղ հայտարարում են Հայաստանի անկախության 25-ամյակին նվիրված Եսրադային/հայրենասիրական երգի 2016թ. մրցանակաբաշխությունը՝ «Համազգային միասնությունը հավաքական ուժի մեջում ներկայացնելու հայոց մեջ» նորմես մեր ուժի, հզորության գրավական» նշանաբարությունով: Մրցույթի նորատակն է աջակցել, խրախուսել հայ դրամի նշանակությունը երգարվեսի զարգացմանն ու դրողագույնությանը:

Մրցանակաբաշխության դաշտաներ՝

Եսրադային/հայրենասիրական երգի մրցանակաբաշխությանը կարող են նաև ակցել միայն Հայաստանի կոմոդիզնորների միության անդամներ՝ Հայաստանից, Արցանից եւ հայկական սփյուռքից, առանց արթիային սահմանափակումների:

Մրցույթին անց է կացվելու երկու փուլով:

Մրցույթին ներկայացվող աշխատանքները չղեցի է երթեւ հմաս լինեն ուղղուով, հեռուստաեսությամբ կամ հանացնուում:

Երգի տեսությունը ըստ փառագույն ազատ է՝ ըստ կոմոդիզնորների հայեցողության:

Մրցույթին ներկայացվող աշխատանքները դեմք է լինեն համակազային նորագույնությամբ:

Ժյուրիի որոշմանը կարող է լինել մրցանակային ֆոնդի վեարաբաշխություն:

Մրցանակաբաշխության առաջին փուլի հայտեն ընդունվում են մինչեւ 2016 թ. հունիսի 15-ը: Առաջին փուլի արդյունքները կիրարակվեն 2016 թ. հունիսի:

Եսրադային/հայրենասիրական երգի երկու խրախության մրցանակ, յուրաքանչյուր՝ 300 հազարական դրամ

մեկ մրցանակ երիտասարդ ստեղծագործողի համար՝ 500 հազարական դրամ

Մրցանակային ֆոնդը կազմում է 7 միլիոն դրամ: Ստեղծագործությունները ներկայացնել կոմոդիզնորների միություն:

Հասցե՝ Երևան, Դեմիրճյան 25

Հեռախոս՝ 52 42 92

Լրագրողների համար

Հայաստանի ժուռանական միությունը՝ ՀՀԿ, ՈՐՍ Եւ ՀՀՍՍ հետ համատեղ հայտարարում են 2016թ. ժուռանական լավագույն հրադարակումների մրցույթ՝ նվիրված Հայաստանի անկախության 25-ամյակին՝ «Համազգային միասնականությունն որդես մեր ուժի, հզորության գրավական» թեմայով:

Մրցանակաբաշխությանը ներկայացվողը նյութերը դեմք է արտացոլեն Հայաստանի անկախացման դամական նշանակությունը, մեր հեռուսական ժողովունի ձեռքբերումները, համայն հայության միասնականությունը ու միաբանությունը՝ հայոց դեսականության կայացման, համազգային նվիրական նոյատական նշանակության համար:

Մրցանակաբաշխությանը կարող են մասնակցել Հայաստանի, Արցանի և Սփյուռքի զանգվածային լրացմանցները, Հայաստանի ժուռանական միության միությունը անդամները:

Մրցանակային ֆոնդը կազմում է 5.5 միլիոն դրամ:

Սահմանվում են հետևյալ մրցանակները.

Պարբերական մանուկ- երկու մրցանակ՝ 750.000-ական դրամ

Սփյուռքահայ մանուկ- մեկ մրցանակ՝ 350.000 դրամ

Անսագիր- մեկ մրցանակ՝ 350.000 դրամ

Սարգային մանուկ- երկու մրցանակ՝ 300.000-ական դրամ

Հեռուսահաղորդումներ- երկու մրցանակ՝ 550.000-ական դրամ

Սարգային հեռուստահաղորդումներ- մեկ մրցանակ՝ 480.000 դրամ

Ուսափուադրումներ- երկու մրցանակ՝ 350.000-ական դրամ

Ցանցային ԶԼՍ-ներ- մեկ մրցանակ՝ 300.000 դրամ

Մրցանակաբաշխությունը ներկայացնել կարող է լինել մինչեւ 2016 թ. հունիսի 15-ը:

Մրցանակաբաշխության առաջին փուլի հայտեն ընդունվում են մինչեւ 2016 թ. հունիսի 15-ը:

Մրցանակաբաշխության առաջին փուլի հայտեն ընդունվում են մինչեւ 2016 թ. հունիսի 15-ը:

Մրցանակաբաշխության առաջին փուլի հայ

Ազգային պատմության թանգարան

Թիվ 16(268)
29 ԱՊՐԻԼ,
2016

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ՀԹՍՍ «Վահան Թերեյան» մրցանակաբաժնությունը այս տարի անցավ Շերկա օրերի տագնամթերի, փոխինսական տրամադրությունների, անորոշության ֆոնին: Ինչողև Դրավարդ Դակորյանն ասաց՝ անսույսելի էր այս ծանր օրերին ֆինանսական եւ ընտառական դժվարին դայնաններում աղափնյվել այս հանդիսությունը: Դայաստանում եւ Սփյուռքում վաղուց հաստաված այս մրցանակաբաժնությունը, ինչողև նկասվեց, դետական մրցանակներից հետո ամենահերինակավորն է եւ սպասվածը մտավորական միջավայրում:

Այս անվանակարգում նկատի

նացրեց մյուսներից՝ յուրաքանչ
արձագանքը տեսնելով այս օրեր
դաշն իրականության, դաշտ
բազմական վիճակների հետ:

Փարավոն Սիրգոյանը ակեց
հայտնեն հուզված էր: Նա դա
մեց Ակարի ստեղծման դատմու-
թյունը, երբ հայտնում են մոր մահա-
վան բռթը՝ դաիի մեջ ասես կ-
կին վերաբերով կտավին փո-
խանցված զգացումները:

Անուն այսօվք մեր հերոսամարտիկ-
ների արարի հետ, որ կը ծովով փա-
կում են տուն տանող ճանապարհը
թշնամու առաջ, անտեսում մահը՝
հանուն դասվով աղբէլու»:

Եվ հաջորդ՝ նանկադատանելկան ստեղծագործության համար սահմանված «Արև Մարալ» մրցանակակիրն ներկայացրեց **Աստիկ Գևորգյանը**. Մրցանակին արժանացավ Մայր առող Արքիմիանի եւ ՀԲԸՆ Նոր Նորիի Դայորդաց տաճ Կրկեսային ծրագիրը: Դանձնաժողովի նախագահը՝ **Դակոր Ավետիքյանը**, Կահիրելի «Արեւ» թերթի 100-ամյա հոբեյանական համդիսություններին մասնակցելու հրավերով բացակայում էր.- մրցանակը հիմնավորող նրա գրության մեջ ասված էր, որ Վերջին տարիների կրկեսային արվեստի հետընթացի

Հանդիսություն՝ «ԿԱՐԱՆ ԹԵՐԵՅԱՆ» ամենամյա մրցանակաբաշխության

Քիր Դավթյանը «Զագ-
նալուներ» բանաստեղծական ժո-
ղովածովի համար: Երվանդ Ազա-
յանը հիմնավորեց այս որոշու-
մը՝ հատորի առավելություններն
ու բանաստեղծական արժանիք-
ները ներկայացնելով: Բնութագ-
րելով որդես խոհական եւրոպոլ-
թյուն, անհատ եւ հավաքական
տագնալուների, դրվագ աղբում-
ների խացում ուժնակների մեջ,
որտեղ հեղինակը գտել է ուրույն
ձեւ ու ոչ բանաստեղծական սա-
րածք բերելով կյանքային իրողու-
թյուններ՝ սպեցոս, գործ, սգեղ,
այսինքն ասած, անբանաստեղ-
ծական նյութերը, օրվա կյանքը՝
«գեղարվես ըսկած երեւութին
արժանացնելու» կարողությամբ,
այն, ինչ բնորոշ է համարես
դոլսահայ բանաստեղծներին: «Ի՞ր մեջ զնահատելին կգտնեն
բառակերտումի հնարքները: Այն
բանաստեղծը, գրողը, որ բառա-
կերտումի հնարքավորությունները
ունի, կնանակն քափանցումը
ունի մեր լեզվի երթյան, գրաբա-
րի սուլագրանության՝ իսիս եւ
դասկերալից բառակերտումներ-
ով արտահայտվու բանաստեղ-
ծական աղբումներ եւ գեղեցիկ
երեւութին»:

Դափնիկիր Ովկյամ Բաթլեր Եշա
սը մի առիթով ասելէ՝ սեփակա
հոգու անդունդներն իջնողներ
նոյմեան մեծ սկրագործություն
են կատարում, որքան դատեա
մի դաօչի հերոսները։ Ինտրա
այդ հերիճակներից մեկն է, որ
թող թույլ տրվի ասել, համար
խարհային գրական չափանիշ
ներով, համարձակվել է իջնել սե
փական հոգու անդունդները
մարդ արարածի հոգու անդուն
ներ։

...Եկ թեմետ իր մահը 6 տար
հետ Եղակ 1915-ից, միւնուց ե
նա նոյնու մեր նահատակնե
րից մնկն է, մի մարդ, որ համար
ձակվել է ապրել այնուս, ինչ
ուս գրել է, եւ գրել այնուս, ինչ
ուս մասծել եւ ապրել է:

Նա մեր լեզվի մեծագույն կրող
ներից մեկն է: Մի առիթով Հետ-
ման Քեսսեի մասին գերմանակ-
ցիները գրել են, որ նա գերմանե-
րեն լեզվի մեծագույն գրողներից
մեկն է, մենք այդպես չենք ասու-
սովորաբար: Ինտրայի դարագա-
յում դեմք է ասել, որ նա հայո-
լեզվի մեծագույն գրողներից
մեկն է և իր սերնդի մեջ թերթւ-
անօտրազանատի»:

Կերպարվեսի անվանական գում մրցանակի արժանացած Փարավոն Միթրոյանը՝ «Պատրագ» կտափի համար: Համեմ նախնական նախագահ Հրավարդ Հակոբյանը այդ որեն առանձին

Անթիլիասի Մեծի Տանն Կիլիկի
կաթողիկոսության թանգարա
նին:

Երածության անվանակազմի մեջ նշանակակիրին ներկայացրելու համապատասխան առաջնաժողովի նախագահը Միեր Նավոյանը: Մրցանակի արժանացակ Ռոբերտ Ամիրյանը՝ «Պոետի կյանքը» կամաց համար: Նա բնութագրելու

Ամիրիսանյանի այս երկը որպես
ակադեմիական ժամրի ստեղծա
գործություն: Միսավ Մանուչյան
դրեզիայի հիման վրա գրված
յոթ մասանոց գործի թեմատիկ ա
ռանցքը հայ մարդու ծակատա
գիրն է, որ Եղենինց փրկվելու
Թրանսիսիայում աղաստան գտնելու
լով, 2-րդ աշխարհամարտի տարի
ներին ծառս է լինում մեկ ուրիշ
արհավիրի դեմ: Ենցիոնալ և
սղավորիչ եր Ոորերս Ամիրիսա
նյանի արձագանքը: «Գնալու
այսդիսի իրադարձությունները ի
րենց ժողովում գիտում են ովկրասի
բաների: Դա մեր ցավն է, մեզ դու
շելում է, մեր դարտությունն է՝ ե

թե կուգեց»:
«Ինչո՞ւ հայորդին Ֆրանսիայի
ազգային հերոսը ղեկի լինի եւ ր
թէ՝ իր հոյի: Պատասխանը՝ ց
ղասղանություն»: Սա է մատա
ջել կոմոդիքսորդին, սա է կարես
հանարել հերոսական այս կե
սագրության մեջ: «Մարդում
ճանաղարիք, որ հասցրեց Օրա
հերոսազնան, զուահեր եւ ս

ηαյմաններու ծրագիրը, հարկ է-
դած ուշադրության դարագա-
յում, իուս է արթնացնում այս ար-
վեսի զարգացնան հեռանկարի
հանդեղ, հավաս ներշնչում, որ
այս կվերականգնի հայկական
կրթեսի հեղինակությունը՝ հաս-
կապես համարել Լեռնիդ Են-
գիբարյանի ժամանակներին
ընորու:

Հայորդաց տան Տնօրին Ակիմ
Անդրեասյանը Երախտագիտու-
թամբ ընդունեց մրցանակը,
ընդհակալությամբ՝ համձնաժո-
ղովին, ներկաներին եւ համա-
պես իր գործընկերներին, որոնց
ուշադրության եւ հովանու ներք
800 Երևան ամեն օր ճշակութա-
յին կրթություն է ստանում: Մարտի-
սիկ, տղավորիչ կատարումն գե-
ղեցիկ սանուիին հաստաց
հանձնաժողովի ընտրությունը:
Հանդիսավոր ուղեկցվեց Ազ-
գային նվագարանների անսամբ-
լի Երաժշտական կատարումնե-
րով՝ Նորայր Դավթյանի դեկա-
մարության:

Կարոթյանը։
Երվանդ Ազատյանը գրականության անվանակարգի մրցանակակիրներին բնորոշեց Շեմպյանի՝ «Ու իհն կոճէն նոր բողբոջներ դայթեցան» տողով, ինչը նյուև երկու մրցանակակիրներին էլ, այնուամենայմիկվ, Վերաբերում է,- Օրանց կողմին այս դատանիներն ու աղջիկները այդ բողբոջներն են, Կառլա մեր օր...»

